

Večernik

Leto II. (IX.), številka 27

Maribor, petek 3. februarja 1928

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. M. 400

Velja mesečno, prejemanje v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglašje po tarifi

Oglašje sprejema tudi oglašni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Vukičević se ne umakne Blok demokracije proti bloku reakcije

PASTI HOČE V PARLAMENTU. — MARINKOVIČEVI PRISTAŠI IN MUSLIMANI PODPIRAJO VLADO.

BEograd, 3. februarja. Ker je vlada sedaj posvetila vso svojo pozornost okoliščini, da si obdrži večino v parlamentu, so pričakovali politični krogi današnje sejo z veliko napetostjo.

Toda današnja seja je pokazala, da vlada ne more več računati na zanesljivo večino in da je postal njen padec nezogiben.

Seja se je pričela ob 10. dopoldne. Demokratski ministri niso bili več v vladnih klopek, temveč so izjavili novinarjem, da se smatrajo do imenovanja svojih naslednikov le kot izstopivši člani vlade, ki vodijo še svoje posle.

Najprej je bil brez debate sprejet predlog glede narodnega priznanja v Skoplju umorjenemu Velimirju Preliću. Nato se je dvignil imenom Kmečko-demokratske koalicije posl. dr. Budisavljević in prečital nujno resolucijo, ki protestira proti postopanju policije proti vodji Orjune v Novem Sadu, Dobrosavu Jevdjeviću, ki je bil radi nedeljskih dogodkov v Beogradu o priliki ponesrečenega protestnega shoda radikalne omladine proti Pribičeviću aretiran in sedaj izročen v zapore ter na višji ukaz obsojen na 30 dni zapora. Vrh tega nujni predlog poziva

notranjega ministra Radovića, da naj takoj anulira izgon tajnice SDS, Raniše Cernjavske, ki je bil izvršen brez vzroka.

Po ostrem govoru posl. Kosanovića so nastali taki izgredi, da je bil predsednik prisiljen, da je sejo prekinil. Govorili so še poslanci Petejan, Pavle Radić, dr. Budisavljević in dr. Kramer.

Notranji minister je skušal braniti postopanje policije, kar je izzvalo nove viharje v vrstah opozicije. Pri glasovanju so glasovali proti predlogu: del radikalov, SLS, Marinkovičeva skupina in bosanski muslimani, za predlog pa vsa opozicija in Davidovičeva skupina. Ker v skupščini ni bilo navzočih dovolj članov večine in se je zdelo, da je opozicija v večini, je predsednik sejo kratkoma tako zaključil, nakar so se poslanci takoj razpršili.

Ob 16. uri se bo vršilo glasovanje o davčnem zakonu. Vlada upa, da bodo demokratski glasovali za predlog. Kakor se v demokratskih krogih zatrjuje, so demokratski pripravljeni, da glasujejo za predlog, ako vlada ne bo spajala tega z zaupnico. V nasprotnem slučaju pa bodo glasovali proti davčnemu zakonu.

Uloga pašičevcev v krizi

BEograd, 3. februarja. Znani vodja pašičevcev, Aca Stanojević je imel danes daljšo konferenco z bivšim skupščinskim predsednikom Markom Tričkovićem in poslancem Nastazom Petrovićem, nakar je odšel k ministrskemu predsedniku Vukičeviću, pri katerem je ostal dve uri. Njegove konference se v političnih krogih različno komentirajo. Baj je resna nevarnost, da se razcepi radikalna stranka, ako bo Vukičević še naprej tako brisiral radikalni poslanski klub in nadaljeval s svojo samopašnostjo. Splošna zahteva je, da Vukičević pokaže enkrat poročilo o svoji politiki.

Nastas Petrović se je posvetoval davi z voditelji nove Demokratske Unije, Davidovičem, Pribičevićem, Radićem in Jovanovićem. Baj se pašičevci pripravljajo stopiti v Demokratsko Unijo, vendar pa hočejo še počakati na nadaljni razvoj dogodkov na prihodnji klubovi seji.

Nova šolska poslopja v Mariboru

Sobotni »Večernik« je objavil članek »Druga deška meščanska šola v Mariboru«, v katerem so prav hvalevredne misli glede stavb novih šol. Misel za stavbo novih šol bo treba v mesnem šolskem in občinskem svetu vsekakor zopet obuditi, kajti razmere, kakršne vladajo sedaj, niso ravno v čast Mariboru.

Razen stavbe nove meščanske šole pa je še nujnejša stavba nove dekliške osnovne šole za magdalensko predmestje, pri čemer pa bi bilo treba gledati seveda na to, da ne bi izgubila sedanja III. deška šola vrta in telovadišče. Druga dekliška osnovna šola v magdalenskem predmestju ima letos 8 razredov, a prostora v starem poslopju, ki nikakor ne odgovarja zdravstvenim zahtevam, je le za 5 razredov. Zato je na šoli uveden

za dva razreda menjajoči se dopoldanski in popoldanski pouk, en razred je nastanjen na IV. dekliški osnovni šoli v Cankarjevi ulici, en razred pa na III. deški osnovni šoli, ki ima že tako 9 razredov. Ker je na tem zavodu v eni šolski sobi dekliški razred, so morali uvesti v dveh razredih menjajoči se dopoldanski in popoldanski pouk.

Jasno je, da popoldanska šola iz zdravstvenih in pedagoških ozirov daleč zaostaja za dopoldansko. Osnovno šolo c-biskuje skoro izključno deca mestnega okoliša, dočim je na meščanskih šolah veliko število učencev in učenk iz okoličja.

Dobro, naj prihajajo, toda to se ne sme goditi na škodo otrok iz mestnega okoliša. V prvi vrsti naj mestna občina skrbi za deca iz mesta, a okoliške občine naj prispevajo k stroškom za zidanje nove meščanske šole, ako hočejo, da bo njihova deca dobila tukaj prostora.

Opozorilo.

Zadnji čas so slovenski časopisi opozarjali ljudstvo na delovanje nekaj inozemskih podjetnikov, ki so s pomočjo svojih tuzemskih zastopnikov razpečavali po Sloveniji, zlasti po deželi, takozvane »jubilejne križe sv. Frančiška«. Baj je bilo treba plačati 200 Din (25 Din pri naročilu, ostalo pa ob prejemu) in bi bili zato kupci deležni tudi dobrot 25 sv. maš. katere naj bi se opravile pri privilegiranem altariju sv. Sebastijana v Rimu. Ker imena kupcev oziroma naročnikov križa podpisaneemu sodišču niso znana, se vsi opozarjajo, da naj se javijo na najbližnjih žandarmerijskih stanicah, in se izjavijo o tem, od koga so oni križi kupili ali naročili, kaj se je pri nakupu zatrjevalo o križu samem in o tem, da bi za se kupce križa darovalo 25 sv. maš ter ali in v koliko so oni s tem oškodovani. — Okrožno sodišče v Mariboru, odd. X. —

Maribor, 3. februarja.

G. Davidovič je vzdržal in uspel. Z veliko večino je bila v Demokratskem klubu sprejeta njegova resolucija, s katero se je izrekla vladi nezaupnica, in se je s tem razbila dosedanja radikalno-demokratska koalicija. Demokratski ministri so morali podati ostavko. V vladi so ostali za enkrat še muslimani, ki se še niso definitivno odločili.

Nastane vprašanje, kako se morejo sedaj dogodki razviti. Naravno bi bilo, da v trenutku, ko je Demokratska stranka s svojimi 61 poslanci izstopila iz vladne koalicije in torej vlada g. Vukičevića nima več večine, odstopi celokupna vlada. Toda g. Vukičević se malo briga za pravila parlamentarizma in hoče vladati naprej s svojo okrajneno vlado, za katero stoji danes komaj 149 poslancev. On izjavlja, da se hoče pustiti vreči samo v Narodni skupščini.

Po padcu vlade so odprte razne možnosti. G. Vukičević in tudi g. Korošec grozita z novimi volitvami. Odgovor na to grožnjo je že podan: Kmečko-demokratska koalicija skupno s stranko g. Davidovića postavi po vsej državi enotne liste in g. Vukičević in Korošec si bosta lahko s lučjo iskala večino v bodoči Narodni skupščini. Druga možnost je, da odločilni činitelji pustijo prosto pot novemu času in da se da bloku demokracije, za katerim stoji danes celokupna Kmečko-demokratska koalicija s 85 in Davidovičeva stranka z 61 poslanci (ker je danes že skoraj jasno, da do cepljenja Davidovičeve stranke ne pride!), v roke vlada in s tem možnost, da izvede državo iz današnjega

težkega položaja. Dana je tudi še tretja možnost: da se ustvari koncentracijska vlada pod vodstvom radikalov, pa seveda ne z g. Vukičevićem kot predsednikom, ki bi imela za seboj okoli 260 poslancev, torej ogromno večino parlamenta. Taka vlada je pa mogoča le, ako radikali pristanejo na to, da se tako novi davčni zakon kakor tudi državni proračun za leto 1928/29 podvržeta predhodno temeljiti in stvarni reviziji.

Včeraj je razvoj dogodkov prišel za korak naprej. Sestali so se štirje šefi opozicije gg. Davidovič, Radić, Pribičević in Jovanović ter obrazovali novo enoto: **Izvršilni odbor Demokratskega bloka**, ki ga tvorijo Demokratska, Samostalno-demokratska, Radićeva in Zemljoradniška stranka. Izvršilni odbor tvorijo začasno šefi teh strank, ki so dobili od svojih strank polna pooblastila in proste roke za popolno razčiščenje položaja. Ta blok šteje 155 poslancev.

Tako si torej danes stojita namesto dozdaj razcepljenih strank in frakcij v Narodni skupščini nasproti dva velika bloka: Blok demokracije in blok reakcije. Napetost v Beogradu in v vsej državi je ogromna, zgodovinski in usodepolni za bodočnost države in naroda so dogodki, ki se te dni odigravajo. Ako bo Blok demokracije trdno in odločno vztrajal na začrtani poti in ako bo tudi na najvišjih mestih prevladalo pravilno razumevanje velikih dogodkov, morejo in morajo ti dogodki pomeniti popoln prevrat v našem notranje-političnem življenju, s tem pa tudi popoln prevrat našega gospodarskega stanja.

Bon-ton in moderna žena

Ko je zadnjič gospa von Scheibenhof iz Gradca imela tu tri predavanja o modernem bon tonu, je beležila Ljudska univerza rekordno obisk. Nič ne zabavljam. Marsikdo je takega pouka potreben. Pa tudi to stoji: ko bi prav isto predavanje napovedal in imel kak domačin, govoril bi pred rekordno praznoto. Tako pa je vse vrelo poslušati, kaj bo novega povedala tuja dama, ki pozna navade modernega velemesta. Pravzaprav, bogve kaj novega nismo zvedeli. Vse to so stari predpisi, ki so veljali v olikani družbi že pred vojno; kar pa se tiče kavalirstva napram damam, pa sega že v srednji vek. In baš v tej točki se mi zdi, da ni bila niti originalna niti moderna. To srednjeveško kavalirstvo temelji na naziranju, da je ženska nekaj šebkega, nežnega, plemenitega, bitje iz onega sveta, ki je zato tu, da mu strežemo in ga občudujemo, češ da je vir vsega blaženstva. Toda moderna žena je sama strgala ta lažni nimb. Stopila je iz tistega steklenega poveznika ven v svet, da tekmuje z moškim, da se emancipira od njegovega pokroviteljstva; sama si hoče služiti svoj kruh; noče več biti »šibki spole«, ne priznava moške superiornosti, izpodriva ga iz vseh poklicev, sanja celo o tem, da ga bo nekoč preseгла. Takšno je stremiljenje moderne žene, ki ga moški podpira ali vsaj tolerira. Napram taki moderni ženi, ki vedno in povsod naglašja enakopravnost obeh spolov, je srednjeveško

viteštvo hudo deplasirano. S tem pa seve bognečaj ne zagovarjam nasprotnega ekstreme, morda neotesanosti. Tudi če bo nekoč, recimo, žena telesno in duševno povsem dosegla moža, bo vendarle vsak prvi izobraženec videl v ženi kljub stoterim njenim hibam bitje, ki je vredno posebne obzirnosti, v mnogih slučajih pa tudi globokega spoštovanja. Toda tistega osladnega, neodkritosrčnega »Küss' die Hand, gnädige Frau« je že zadnji čas, da bo enkrat konec. — Kakšen pa bodi zares moderni ton v razmerju moža do žene, na to pa šele čakam, da nam ga kdo napiše. A. D.

Spomenik Leonidi v Termopilah.

Nedavno je umrl v Ameriki Grk Demetriji Statopulos, rodod iz Sparte. V Ameriko se je izselil že v zgodnji mladosti in je postal v kratkem zelo bogat. Kot ameriški državljani je prevzel tudi angleško ime James Stewens, vendar pa nikdar ni pozabil na svojo domovino. V svoji oporoki je določil med drugim 50 tisoč dolarjev za postavitev spomenika Leonidi v Termopilah. Znamenita bitka Spartancev pod Leonidom v Termopilah s Perzijci je bila v stari dobi naznačena s kamnitim levom, a je spomenik pozneje popolnoma razpadel.

Kupujte železniške vozne karte v biljetarni 'Putnika' v Mariboru, Aleksandr. 53

Hans Dominik:

Oblast treh

»Najpreje prstan, potem dekle. Pusti me pri miru. Jaz sem truden. Ko se vrne Glossin, bom rabil novih moči.«

Indijec se je zleknil v svojem naslonjaku. Njegovi udi so omahnili. Zdelo se je, da sedaj tudi on spi. Silvestru Bursfeldu ni torej preostalo ničesar drugega, ko da čaka.

Nemirno je prestopal po sobi. Minute so lezle v večnost. Deset minut... četrt ure... dvajset minut. Slišal je, kako so se zaprla vrata. Dr. Glossin se je vrnil. Obstal je na hodniku. Neodločen, ko ča nekaj išče. Potem je Silvester čul, kako je odložil palico. Takoj nato je skozi biserno zagrinjalo stopil v sobo. Ne da bi se zmenil za obadva obiskovalca, je stopil k pisalni mizi, se vsedel v naslonjač, izvlekel iz listnice majhen zavojček in ga pričel razmetavati. Svileni papir je šumel med njegovimi vitkimi, negovanimi prsti. Sedaj se je prikazal prstan. Težak zlat prstan. Mojrsko delo staroindijske zlatarske umetnosti, popolnoma iste oblike, kot ga je nosil na roki Atma in okrašen z istotakim krizoberilom. Obračal je prstan v roki in zamišljeno gledal na dragulj.

Izraz njegovih potez se je menjal. Od trenutka do trenutka. Sedaj je sličil sanjaču in njegov pogled je blodil v daljavi. Potem je zopet slutnja razumevanja in doumljenja hušknila čez njegovo lice.

Sedaj se je pripravljal, da natakne prstan sam sebi na desnico.

Atma je to videl in njegove oči so se razprle. Sedel je z naprej sklonjeno glavo in vsak del njegovega telesa je trepetal od notranje napetosti.

Dr. Glossin je bil na tem, da zlomi iz lastne moči v najtežjem boju vsiljeno mu hipnotično sugestijo. Povelje se je glasilo: »Pojdi, prinesi prstan in izroči ga!« Že obotavljanje na hodniku ni bilo popolnoma v redu. Moral bi pozabiti, da

ima služabnika. In kljub temu je čakal trenotek, če mu sluga ne bo odvezel klobuka in palice. To kratko obotavljanje je Indijca opozorilo na nevarnost.

Segel je sedaj po najmočnejših sredstvih. Z obema rokama ga je gladil po očeh in sencih.

Učinek se je takoj pokazal.

Gib leve, ki je hotela natakni prstan na desnico, je postajal počasnejši. Tik pred prstom je levica popolnoma obstala.

Dr. Glossin je sedel z naprej sklonjenim telesom za svojo pisalno mizo. Oba komolca sta bila naslonjena na mizo. Desnica je molela prstanec od sebe. Levica pa se je komaj centimeter pred prstanecem desnice igrala s širokim zlatim obročkrom. Zdelo se je, ko da izhaja iz prstanca neka magnetična moč, ki privlačuje obroček in kakor da nevidno, toda s strašno silo učinkuje v prostoru še druga sila, ki vleče levico nazaj, kadar koli se skuša približati. Tako se je ponavljala igra sem in tja, dolge trepetajoče minute.

Silvester je vse videl in strašna bojazen mu je napolnila srce.

»Če natakne dr. Glossin prstan na roko, smo izgubljeni.«

V sobi je vladala popolna tišina. Čulo se je samo tiktakanje ure. In vendar je Silvester slišal te besede tako jasno, ko da mu jih je kdo glasno zavpil na ušesa.

Skušal si je razložiti nesmiselnost te misli. Kakšen učinek pa naj ima, če spravi dr. Glossin prstan v resnici na svojo roko. Prijel je za žarilo, katero je nosil ob boku. Če odpove Atmina umetnost, potem ima vendar on moč in sredstvo, da raztrga človeka tamle v eni sami sekundi na atome, da ga sežge, vpepeli, razkroji na kupček prahu in oblaček sopenare. Toda potem... potem pa tudi ne bo nikdar zvedel, kam je ta hudič odpeljal Jano.

Spustil je žarilo na staro mesto. Spoznal je, da je zmaga Atme nad Glossinom

potrebna, če naj ima njegovo nadaljno življenje še kakšen smisel.

Tisočkrat se medsebojno prepletajo življenjske niti. Tako ga je učil Kuansar v Pankong Tzo. Zunanji dogodki, navidezni slučajji so čestokrat zanesljivi kazalci, ki kažejo bistrovidnejšem igro mnogo, mnogo večjih sil. In sedaj je prišel do jasnega spoznanja. V onem majčkem prostoru med prstanom in prstanecem se je izražal boj dveh moči za svetovno gospodstvo. Vsak poizkus, poseči v ta boj, bi bil nesmiseln. V tem boju mora ostati tih gledalec, mora počakati, kako da se bo izpolnila usoda.

Boj se je bližal svojemu koncu. Dr. Glossin je izpustil prstan na mizo. Silvester je hotel pristopiti in ga vzeti. Migljal Atme ga je zavrnil. Indijec se je dvignil in je stopil tesno k mizi. Silvester je videl, da napenja zadnji ostanek svoje strahovite telepatične sile, da pokori nasprotnika svoji volji.

Sedaj je bil učinek popoln. Dr. Glossin je prstan zopet zavil v svileni papir, prevezal je zavojček, se dvignil s svojega sedeža in stopil tesno k Atmi. Mirno mu je pomolil zavojček ter dejal z enoličnim glasom:

»Tukaj je prstan.«

Atma je vzel zavojček ter ga je pričel počasi in umerjeno razmotavati. Dr. Glossin se je vrnil k svoji pisalni mizi. Tam je mirno obsedel ter strmel na pisalno mapo pred seboj.

Atma je vzel prstan in ga sam nataknil Silvestru na desnico. Široko in hladno je objelo zlato masivnega obročka njegov prstanec. Silvester je čutil, kako mu novo upanje napolnjuje srce, ko je začutil prstan zopet na onem mestu, kjer ga je nosil toliko let. Vsa bojazen je prešla. Zaupanje na gotovo zmago je navdalo njegovo dušo.

Glas Atme ga je nenadoma iztrgal iz teh misli in čustev.

»Kje je Jana Hartejeva?«

Indijec je stavil vprašanje in njegov

žareči pogled se je zopet pogreznil v doktorjeve oči.

Kratek trepet je preletel zdravnikove ude. Zdelo se je, ko da se hoče še enkrat upreti. Toda njegov odpor je bil končno veljavno zlomljen. Izraz obupne trudnosti je pokril njegov obraz, medtem ko so njegove ustnice oblikovale odgovor.

»Na Reynold-farmu v Elkingtonu pri Frederiks-«

Razočaran in z zagrenjenim srcem je zapustil dr. Glossin Reynold — farmo tistega dne, ko je Jana odbila njegovo ljubezensko ponudbo. Toda tudi Jano je doktorjeva ljubezenska ponudba pretresla in jo zdramila iz njene varljive zaupljivosti.

Svojičas je rabila nekoga, na katerega bi se mogla opreti in ki bi se nanj mogla z zaupanjem nasloniti.

Po materini smrti ji je dr. Glossin postal taka opora. Očetovski prijatelji, kateremu je po svojem mnenju mogla zaupati. V naravni potrebi po zaščiti in zaupanju, ki se je moralo poroditi v njeni duševnosti radi popolne osamelosti, je verjela na Glossinovo poštenost in dobrohotnost, v kolikor je to sploh dopuščalo njeno instinktivno nezaupanje.

Dr. Glossinova ljubezenska ponudba je njuno dosedanje medsebojno razmerje z enim smim udarcem zrušila in vrгла Jano iz noav v težke duševne boje. V njeni duševnosti je zopet prevladal občutek popolne osamelosti. Kaj ji še preostaja na tem svetu? Mati mrtva... Silvester neznan kje... Glossinovo prijateljstvo varljivo!...

Dalje prihodniš.

Sokoški kroj

popolnoma nov, se za Din. 600.— proda. Vprašati Gregorčičeva ulica 4, vrata 1. 272

Maškeradni kostumi

se izposojujejo v Krekovi ul. 5 II, desno. 280

Novo!

Novo!

Prva pomoč ponesrečenim živalim

napisal profesor dr. Ferdo Kern. Knjiga je bogato ilustrirana ter velja s poštno vred samo Din 36.—. Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruga v Mariboru, na Aleksandrovi cesti št. 13

Novo!

Novo!

Kolesaril pozor!

Prihaja čas ko bo treba Vaša kolesa popraviti, emajlirati in poniklati. Vse to Vam izviši po jako niski ceni trvdka

Justin Gustinčič, Marlbor, 167 Tattenbachova ulica 14

Brezkonkurenčne cene!
Glavno zastopstvo šivalnih strojev „Dürkopp“

Gostilna pri „Zelenem vencu“

V soboto in nedeljo 5. febr.

pojedina klobas

in krofov. Za suha grla je z domačim starim in novim pekrčanom ter dalmatincem priskrbljeno. Za obilen obisk se priporoča 275

Karol Prinčič, gostilničar

te si veliko zalogo novih

MODNIH LISTOV

za spomlad in za poletje

v Knjigarni Tiskovne zadruga v Mariboru, Aleksandrova 13

Prvovrstno

češko posteljno perje in puh

inlet, gradl za zimnice, prešite odeje, volnene odeje, platno za rjuhe in drugo perilo, pristno češko platno, kakor sploh vse manufakturno blago, kupite najboljšo in najceneje le v trgovini

I. N. Šoštarič, Maribor
Aleksandrova cesta 13. XX

JUBILEJNI ZBORNİK

ZA PETDESETLETNICO
OTONA ŽUPANČIČA

je pravkar izšel. Broširana knjiga velja 42 Din, vezana 56 Din, poštnina 3 Din

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 13